

Поточний стан справ у системі недержавного пенсійного забезпечення (за підсумками I півріччя 2006 року)

Протягом першого півріччя 2006 року в системі недержавного пенсійного забезпечення спостерігалася тенденція збільшення кількості установ, які надають послуги в цій сфері (таб.1).

Таблиця 1. Реєстрація діяльності НПФ за 9 міс. 2006 року.

Проведена робота	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	Всього за 9 міс.
Внесено інформацію до Держреєстру у т.ч.	3	3	-	5	1	2	4	2	2	22
недержавні пенсійні фонди	1	3	-	5	1	1	4	2	2	19
адміністраторів НПФ	2	-	-	-	-	1	-	-	-	3
Видано ліцензій на провадження діяльності з адміністрування НПФ	3	1	-	-	-	-	2	-	-	6
Зареєстровано статутів НПФ та пенсійних схем	3	1	-	6	-	-	3	1	1	15
Зареєстровано зміни до статутів НПФ та пенсійних схем	1	1	1	1	-	-	2	1	2	9
Зареєстровано інвестиційних декларацій НПФ	2	2	-	1	2	3	2	2	3	17
Зареєстровано зміни до інвестиційних декларацій НПФ	1	-	-	-	-	-	-	1	-	2
Погоджено членів рад НПФ	2	-	1	4	-	-	-	-	1	8
Погоджено рекламних матеріалів, які планують розповсюджувати суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення	3	6	1	1	4	1	-	5	5	26

Система недержавного пенсійного забезпечення станом на кінець 2 кварталу 2006 року.

Станом на 30.06.06 Держфінпослуг погоджено 93 статuti недержавних пенсійних фондів, до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 67 недержавних пенсійних фондів, з яких 51 – відкритий, 10 корпоративних та 6 професійних недержавних пенсійних фондів.

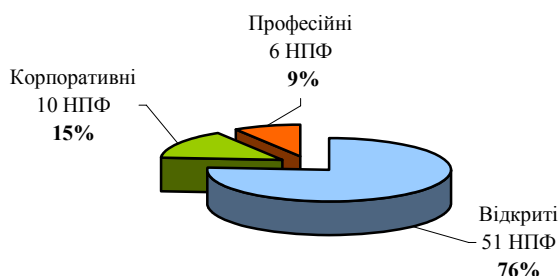

Рис. 1. Розподіл недержавних пенсійних фондів за видами станом на 30.06.06.

Крім того, до Держреєстру під грифом "інші фінансові установи" також внесено 2 недержавні пенсійні фонди, що були створені до набрання чинності

Законом України „Про недержавне пенсійне забезпечення” (далі – Закон) та перебувають у стадії реорганізації.

Протягом 1 півріччя 2006 року до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 13 недержавних пенсійних фонди та про 3 адміністратори НПФ, видано 4 ліцензії на провадження діяльності з адміністрування недержавних пенсійних фондів. У вигляді плати за ліцензії до Держбюджету надійшло 120 тис. грн.

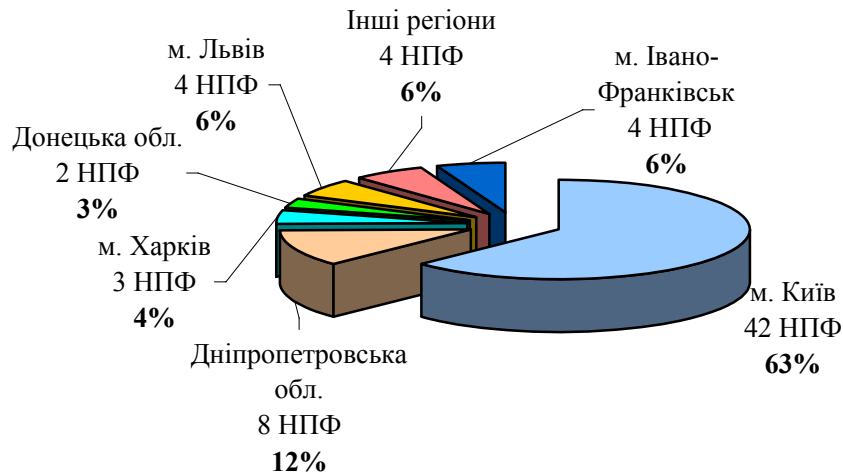

Рис. 2. Регіональний розподіл недержавних пенсійних фондів станом на 30.06.06.

Загальний розподіл пенсійних фондів по регіонах України залишається відносно сталим (рис.2.). Найбільша кількість недержавних пенсійних фондів зареєстрована в м. Києві – 42 з 67. Решта розміщена в регіонах (Дніпропетровська обл. - 8, м. Харків – 3, Донецька обл. – 2, м. Львів – 4, м. Сімферополь -1, м. Суми – 1, м. Івано-Франківськ – 4, м. Черкаси – 1, м. Херсон - 1).

Більшість адміністраторів НПФ зареєстровано в м. Києві – 28 із 40. Решта розміщена в регіонах, а саме: Дніпропетровська обл. – 2, м. Львів – 3, м. Харків – 3, м. Донецьк – 2, м. Суми – 1, м. Івано-Франківськ – 1 (рис.3).

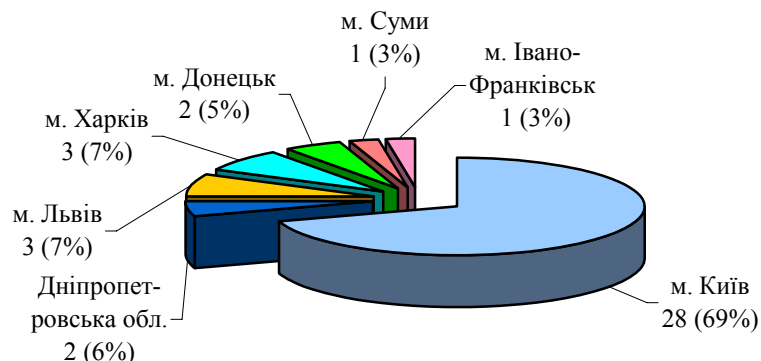

Рис. 3. Регіональний розподіл адміністраторів НПФ станом на 30.06.06.

Зростання кількості НПФ обумовило зростання попиту на послуги з адміністрування цих фондів. Про це свідчить кількість осіб, які пройшли

навчання відповідно до Кваліфікаційних вимог до членів рад недержавних пенсійних фондів та фахівців, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 27.11.2003 №137: станом на 01.07.06. пройшли навчання особи з питань адміністрування недержавних пенсійних фондів 266 осіб, за напрямком навчання членів рад недержавних пенсійних фондів 421 особа та головних бухгалтерів адміністраторів 10 осіб.

Усього станом на 30.06.06 Держфінпослуг видано 31 ліцензію на провадження діяльності з адміністрування НПФ. Із суб'єктів, які отримали ліцензію на провадження діяльності з адміністрування, 8 – професійні адміністратори (які мають тільки ліцензію на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів); 6 – особи, які отримали ліцензію на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів та ліцензію на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів – діяльність з управління активами, а саме активами пенсійних фондів; 17 – особи, які отримали ліцензію на здійснення діяльності з адміністрування та ліцензію на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів – діяльність з управління активами НПФ та інститутів спільного інвестування.

Основні показники діяльності НПФ станом на кінець 2 кв. 2006 року

Послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення надаються пенсійними фондами, створеними відповідно до Закону, та 2 пенсійними фондами, які розпочали роботу з початку 90-х років (тобто до набрання чинності Законом) і перебувають у стадії реорганізації відповідно до законодавства за планом реорганізації, погодженим із Держфінпослуг.

На кінець 2 кварталу 2006 року загальна кількість учасників недержавних пенсійних фондів за укладеними контрактами, в тому числі в НПФ, які діяли до 2005 року, зросла порівняно з початком року на 37,4% і становила 121 425 фізичних осіб, з них 80 % учасники „нових” НПФ (рис. 4).

Серед усіх учасників НПФ 23 496 осіб (19,4%) є безпосередніми вкладниками, на користь 161 особи (0,1%) пенсійні контракти укладено третіми особами (подружжя, діти, батьки), та 97 768 осіб (80,5%) є учасниками відповідно до пенсійних контрактів, укладених вкладниками-юридичними особами.

В НПФ, які створені відповідно до Закону, станом на 30.06.06 загальна кількість учасників за укладеними контрактами становила 97 237 осіб, з них 9 457 осіб (9,7%) є безпосередніми вкладниками, на користь 161 особи (0,2%) пенсійні контракти укладено третіми особами (подружжя, діти, батьки), та 87 619 осіб (90,1%) – учасники відповідно до пенсійних контрактів, укладених вкладниками-юридичними особами.

Вагомим фактором, що стимулює до участі у системі недержавного пенсійного забезпечення, є поширення соціальної реклами та реклами послуг недержавних пенсійних фондів, що здійснюється адміністраторами пенсійних фондів у засобах масової інформації та в мережі Інтернет.

На кінець 1 півріччя 2006 року Держфінпослуг погоджено 62 рекламних матеріали, які планують розповсюджувати суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення.

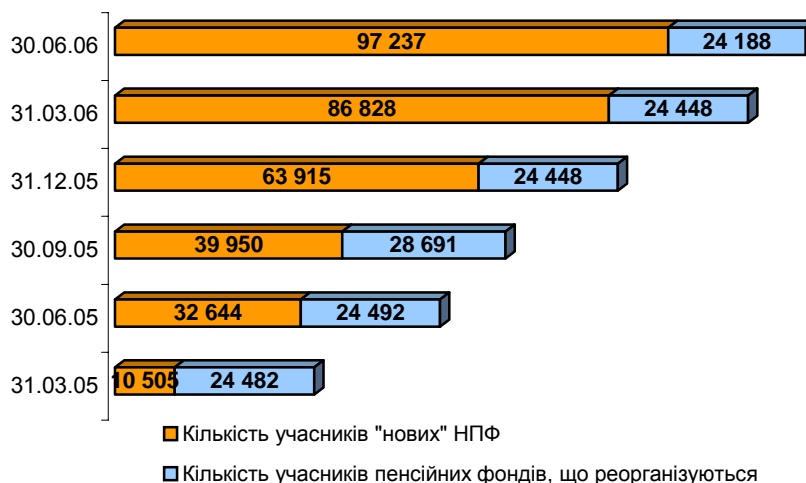

Рис. 4. Динаміка кількості учасників НПФ

На кінець 1 півріччя 2006 року 11 НПФ (16% від загальної кількості) залучили від 3 тис. до 20 тис. осіб, тобто 11 великих НПФ сумарно об'єднують майже 90% усіх учасників недержавних пенсійних фондів.

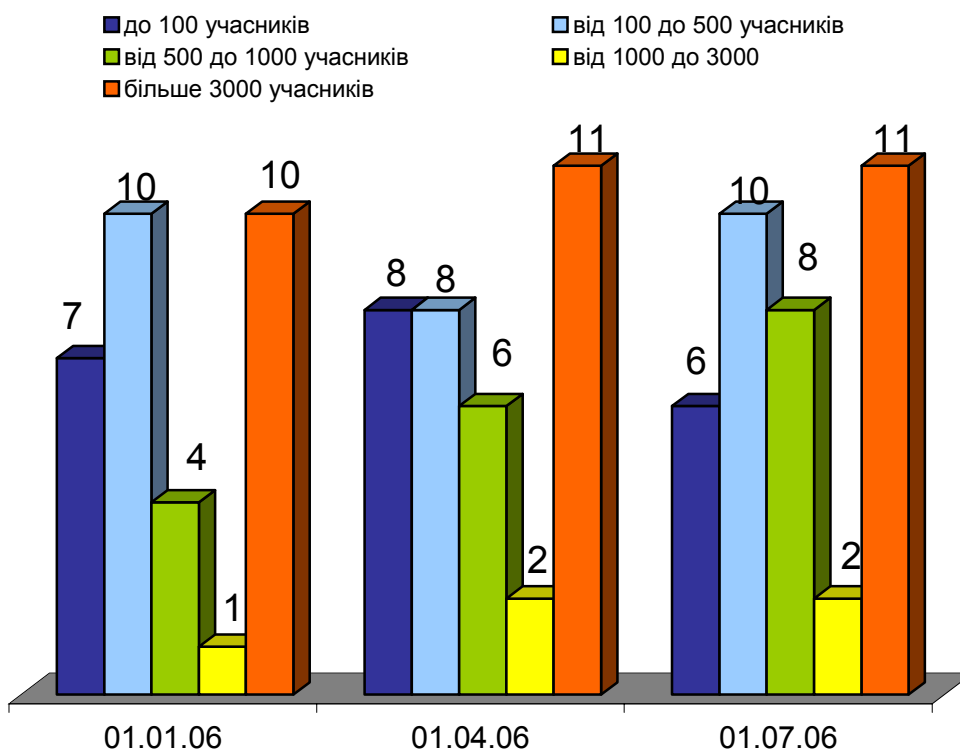

Рис. 5. Динаміка розподілу пенсійних фондів за кількістю учасників

Серед учасників НПФ найменша частка осіб віком до 25 років (8%), найбільша – осіб від 40 до 60 років (46%), оскільки у цій віковій групі найбільш

виражена потреба прискорення акумулювання додаткових заощаджень, яка може бути реалізована через систему недержавного пенсійного забезпечення.

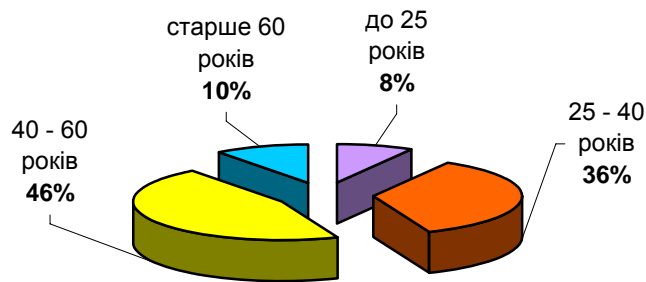

Рис. 6. Розподіл учасників НПФ за віком станом на 30.06.06

Залежно від видів недержавних пенсійних фондів складається різне співвідношення між кількістю вкладників та кількістю учасників, на користь яких укладено пенсійні контракти (рис. 7). Так, у відкритих НПФ один вкладник сплачує внески в середньому за 3 учасників, в корпоративних – за 57, у професійних – за 913 учасників.

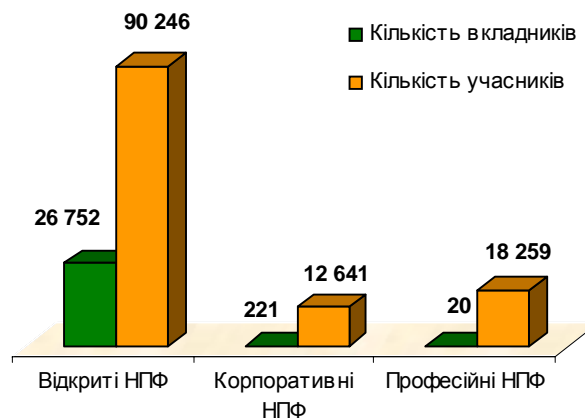

Рис.7. Кількість вкладників та кількість учасників за видами НПФ станом на 30.06.06.

Пенсійні активи НПФ (як „нових” НПФ, так і НПФ, що перебувають у стадії реорганізації) зросли з 46 154,3 тис. грн. на початок 2006 року до 94 689,1 тис. грн. на кінець 1 півріччя 2006 року, тобто більше ніж удвічі.

Варто зазначити, що при цьому активи пенсійних фондів, які перебувають у стадії реорганізації, зросли лише на 7%. Основний приріст обсягу активів у системі недержавного пенсійного забезпечення відбувається за рахунок зростання кількості „нових” НПФ та нарощування активів саме цими фондами. Так, протягом 1 півріччя 2006 року, крім існуючих на початок року 52 „нових” НПФ, було створено ще 7 фондів. Динаміка активів „нових” НПФ та НПФ, які перебувають у стадії реорганізації, наведена на рис. 8.

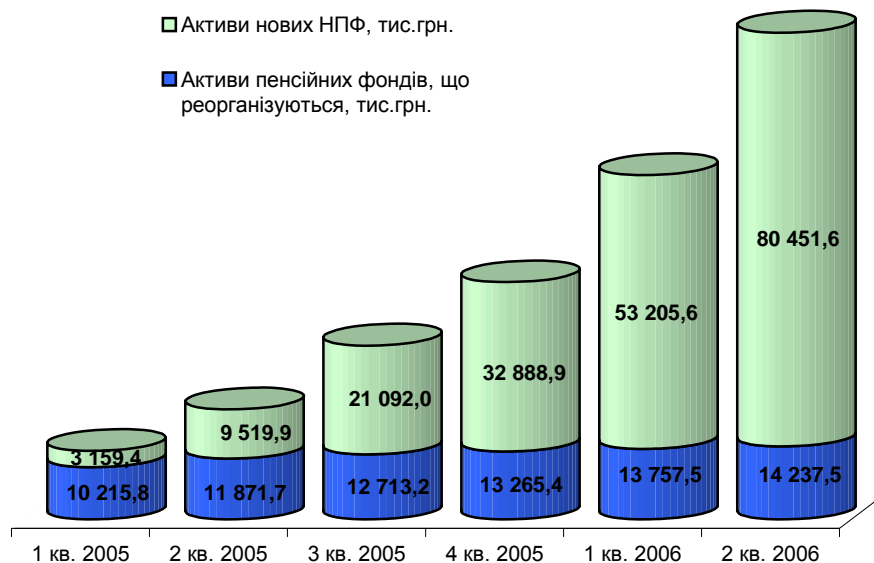

Рис. 8. Динаміка обсягів пенсійних активів недержавних пенсійних фондів

Джерелами формування активів недержавних пенсійних фондів є пенсійні внески та прибуток від інвестування активів.

Станом на кінець 1 півріччя 2006 року 79% усіх активів недержавних пенсійних фондів (74 792,5 тис. грн.) становили пенсійні внески, 90,3% яких надійшло від вкладників – юридичних осіб (рис. 9).

Від фізичних осіб недержавними пенсійними фондами було залучено 3 404,9 тис. грн.

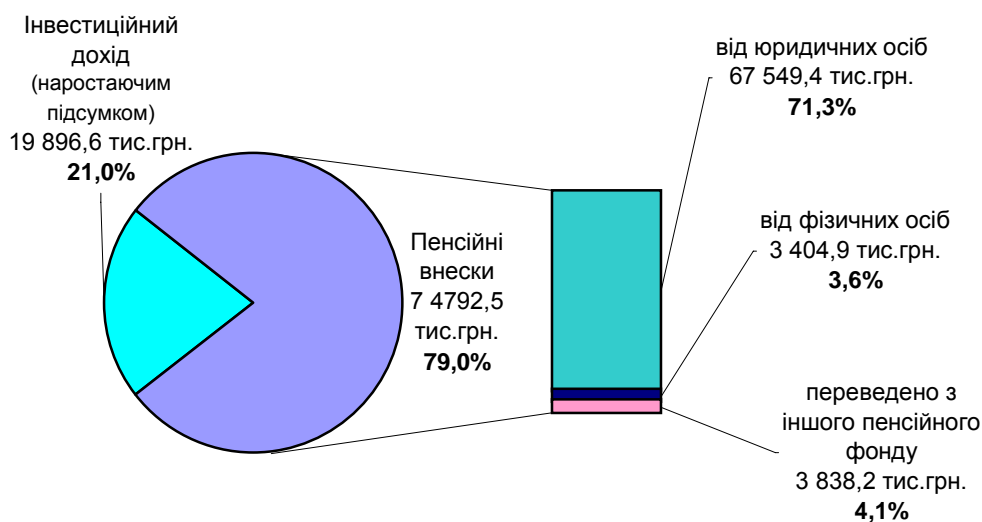

Рис. 9. Структура джерел формування активів недержавних пенсійних фондів станом на 30.06.06.

Структура пенсійних внесків у розрізі „нових” пенсійних фондів та пенсійних фондів, що реорганізуються, наведена на рис. 10.

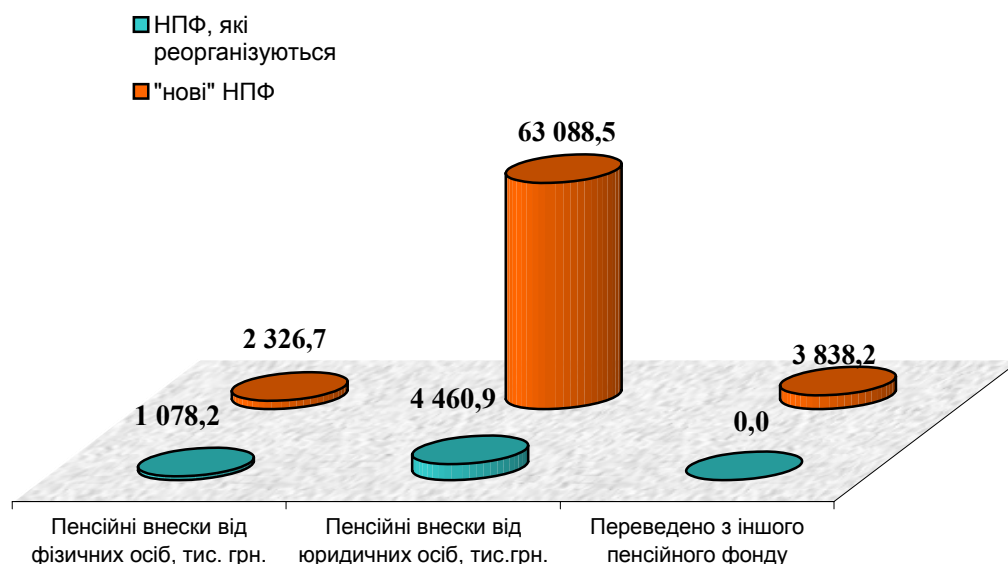

Рис. 10. Пенсійні внески у системі недержавного пенсійного забезпечення станом на 30.06.06.

Структура інвестування пенсійних активів НПФ (включаючи активи „нових” НПФ та НПФ, які перебувають у стадії реорганізації) наведена на рис. 11.

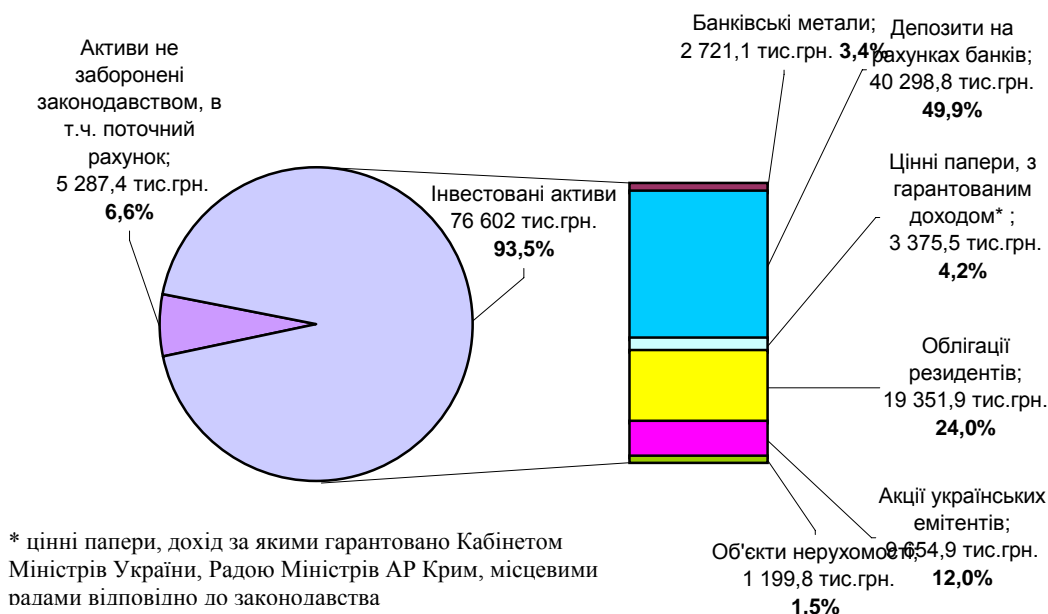

Рис. 11. Структура інвестування пенсійних активів станом на 30.06.06.

Найбільша частка пенсійних активів (49,2%) на суму 40 298,8 тис. грн. розміщена на банківських депозитах (в одному чи декількох банках). Відхилення від середньозваженої ставки Національного банку України за депозитами в національній валюті складає в середньому від 2,5% до 10,5%. У середньому депозити розміщені терміном від 3 місяців до 3 років. Аналіз

розміщення коштів пенсійних фондів на банківських депозитах показує тенденцію збільшення кількості вкладень в банківські установи з визначеними кредитними рейтингами за Національною шкалою компанії "Кредит-Рейтинг".

В облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України вкладено 19 351,9 тис. грн. (23,6% від загальної вартості активів НПФ). При цьому, мінімальний термін погашення по облігаціях становить 12.06.06, максимальний – 04.12.2015. Облігації підприємств – емітентів, які відповідно до процедури ПФТС включені до Котирувального листа 3 рівня лістингу ПФТС, складають в структурі „облігаційного” портфелю пенсійних фондів 69%, до Котирувального листа 2 рівня лістингу ПФТС – 29%, решта 2% включені до Котирувального листа 1 рівня лістингу ПФТС. Мінімальна дохідність до погашення на дату виконання угод за такими цінними паперами становить 9,47%, максимальна – 27,39%. Середня поточна купонна ставка – 15,74%.

Акції українських емітентів на суму 9 654,9 тис. грн. (11,8% від загальної вартості активів НПФ), в основному прості іменні акції, які відповідно до процедури ПФТС включені до Котирувального листа 1 рівня лістингу ПФТС, складають в структурі портфелю пенсійних фондів 27,5%, решта включена до Котирувальних листів 2 та 3 рівня лістингу ПФТС (відповідно 52,4% та 20,1%).

На рис.12 наведено структуру вкладень в акції українських емітентів за галузями емітентів.

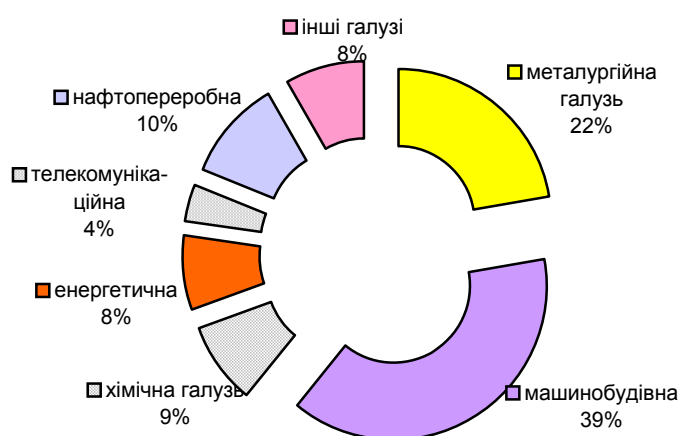

Рис. 12. Структура придбаних акцій українських емітентів в розрізі галузей

Банківські метали вартістю 2 721,1 тис. грн. становлять 3,3% від загальної суми активів НПФ.

В цінні папери дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, Радою Міністрів Автономної Республіки Крим та місцевими радами відповідно до законодавства інвестовано 3 375,5 тис. грн., що становить 4,2% вартості пенсійних активів.

В об'єкти нерухомості вкладено 1 199,8 тис. грн. (1,5% від загальної суми активів НПФ), та 5 287,4 тис. грн. (6,5%) становлять інші види активів, не заборонені законодавством (кошти на поточному рахунку та ін.).

Прибуток від інвестування коштів „нових” пенсійних фондів станом на кінець I півріччя 2006 року становив 11 198,2 тис. грн.

Аналіз звітності з недержавного пенсійного забезпечення стосовно рівня диверсифікації вказує на поступовий перехід пенсійних фондів до структури активів, які визначені законодавством та інвестиційними деклараціями.

До факторів, які відображають поступовий перехід до диверсифікації активів пенсійних фондів та впливають на зменшення частки активів, що розміщені на банківських депозитних рахунках, відносяться:

- збільшення суми активів пенсійних фондів, що дозволяє здійснювати операції з більш вигідними, але і більш дорогими ресурсами;

- спрямованість інвестиційної політики фонду на збереження активів та отримання доходності більшої за ставку банківських депозитів з мінімізацією ризиків, що досягається розподілом вкладень коштів між різними фінансовими інструментами.

Основні виплати в системі недержавного пенсійного забезпечення поки що здійснюються пенсійними фондами, що перебувають у стадії реорганізації.

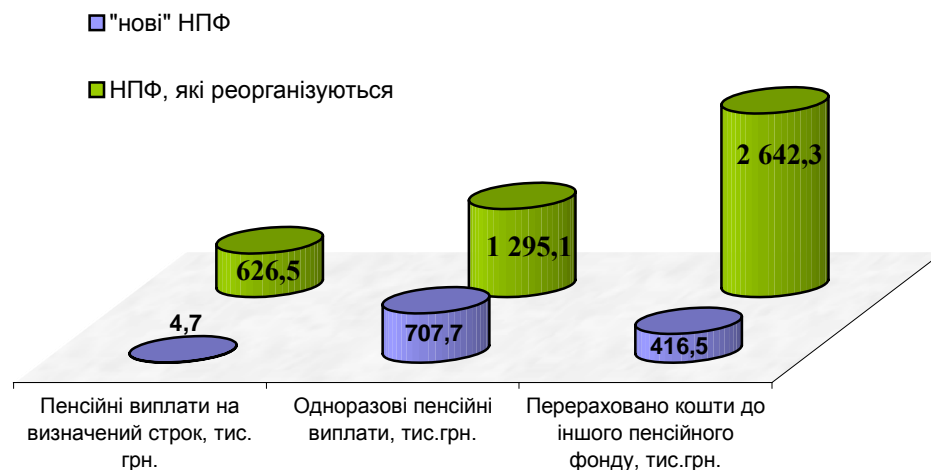

Рис. 13. Виплати в системі недержавного пенсійного забезпечення станом на 30.06.06.

Станом на кінець 2 кварталу 2006 року пенсійними фондами сукупно було здійснено пенсійних виплат 3 463 особам на суму 2 633,8 тис. грн..

„Старими” фондами були здійснено виплати 3098 учасникам на загальну суму 1921,5 тис. грн., в тому числі:

- пенсійні виплати на визначений строк - 2346 особам на суму 626,5 тис. грн.;

- одноразові пенсійні виплати - 752 особам на суму 1 295,1 тис. грн.

11 198,2 тис. грн..

„Новими” фондами було здійснено пенсійних виплат 365 учасникам на загальну суму 712,3 тис. грн. Основна частина цих виплат, а саме 707,7 тис. грн. припадає на одноразові виплати, які отримали 364 учасників.

Пенсійні активи, що накопичуються в пенсійному фонді, можуть бути використані виключно для:

1) цілей інвестиційної діяльності фонду;

2) виконання зобов'язань фонду перед його учасниками;

3) оплати витрат, пов'язаних із здійсненням недержавного пенсійного забезпечення.

Витрати, які відшкодовуються за рахунок активів пенсійного фонду, на кінець 1 півріччя 2006 року склали 3 269,0 тис. грн., або 3,5% від загальної суми активів пенсійних фондів. Структура витрат, що відшкодовуються за рахунок активів НПФ, наведена на рис. 14.

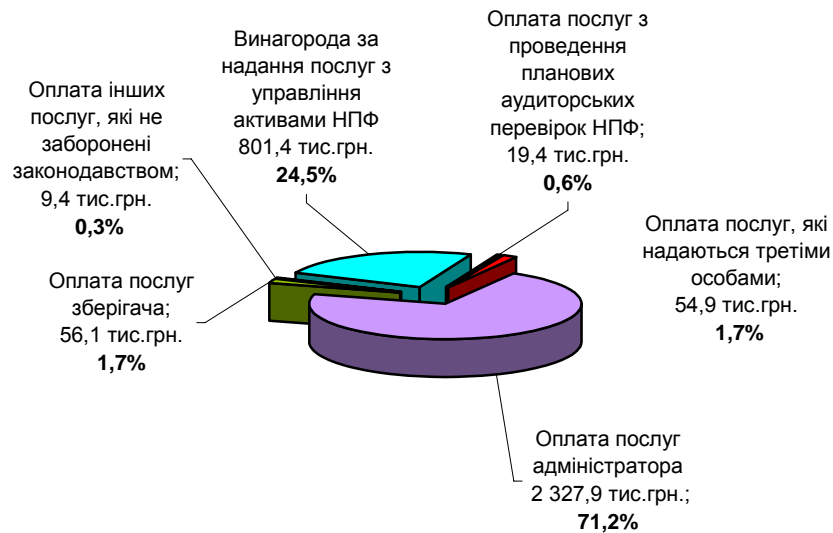

Рис. 14. Структура витрат, що відшкодовуються за рахунок активів НПФ станом на 30.06.06.

Станом на 30.06.06 основна частина витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів (71,2%), була спрямована на оплату послуг адміністратора, включаючи оплату рекламних та агентських послуг, пов'язаних із функціонуванням пенсійного фонду, та витрат на оприлюднення інформації про його діяльність. При цьому середнє значення тарифів на оплату послуг адміністратора становить 3,4% від суми пенсійних внесків, що на 2,6 в.п. менше тарифів, визначених законодавством.

Витрати на сплату винагороди за надання послуг з управління активами пенсійного фонду становлять 801,4 тис. грн. (24,5% від загальної суми витрат). Середній розмір винагороди за надання послуг з управління активами – 0,82% від вартості чистих активів НПФ.

Оплата послуг зберігача, який здійснює відповідальне зберігання активів пенсійного фонду – 56,1 тис. грн. (1,7% в структурі витрат) при середньому розмірі тарифів на оплату послуг зберігача 0,05% від вартості чистих активів НПФ.

Крім того, за рахунок активів пенсійних фондів, були сплачені послуги, пов'язані зі здійсненням операцій з пенсійними активами, які надаються третіми особами: послуги торговців цінними паперами – 54,9 тис. грн. (1,6% в структурі витрат), послуги з проведення планових аудиторських перевірок пенсійного фонду – 19,4 тис. грн. (0,6%), інші послуги – 9,4 тис. грн. (0,3%).